

נועם השבת

ערב שבת

הכנה והשתוקקות

הרבי רבי אלימלך זי"ע היה יודע תמיד יום רביעי בשבת מי שיבוא אליו על שבת קודש.
(גן הדסים מערכת הר"א מליז'ענסק אות א)

סיפר לי הרב הנ"ל [מוה"ר אברהם איטינגא] בשם חסיד אחר מחסידי הרב הקדוש שאמר בהיותו אצל הרב הקדוש הרבי רבי אלימלך תמיד ביום רביעי בשבוע כאשר הגדנו המזמור של יום רביעי והגענו לפסוק 'לכו נרננה' כבר הרגשנו מעין טעם של שבת.
(אוהל אלימלך אות רמו)

אמר רבינו הקדוש מוהר"ר אלימלך שסימן שהיה לו שבוע בקדושה, אם יש לו הארה עצומה בערב שבת.
(נתיב מצוותיך נתיב האמונה שביל ד אות ב)

נועם אלימלך

הכנת ימות החול לשבת

כפי הנהגת האדם בימות החול
נתוספת לו בשבת קדושה יותר

יְיָ! תוֹצִיאוּ מִשָּׂא מַבְתִּיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת (ירמיה יז, כב), דְּהִנֵּה כְּפִי הִנְהַגְתוּ שֶׁל אָדָם כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ? מִי הַחֹל בְּמַחְשָׁבוֹת טְהוֹרוֹת בְּתַפְלָה, אֲזִי בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ נִתְוַסְפָּה בּוֹ קִדְשָׁה יִתְרָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְכֵן לְהַפְּךָ ח"ו, אִם הוֹלֵךְ שׁוֹכֵב בְּדַרְךְ לְבוֹ בְּמַחְשָׁבוֹת זְרוֹת וּמַעֲרָבּוֹת, אֲזִי בְּיוֹם הַשַּׁבַּת כָּל הַמַּחְשָׁבוֹת שֶׁל יְמֵי הַחֹל בְּמַחְשָׁבוֹת חוּץ וּפְגוּל, וְח"ו נִסְתָּמִים שְׁעָרֵי תַפְלוֹת

מְלַעְלוֹת תַפְלוֹת יִשְׂרָאֵל, דְּהִינּוּ שְׁעוּמֵדִים עַל פֶּתַח הַשְּׁעָרִים הָעֲלִיּוֹנִים וּמַעֲכָבִים תַפְלוֹת שְׁעַר יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ שֶׁהִזְהִיר אוֹתָם הַנְּבִיא יְיָ לֹא תוֹצִיאוּ מִשָּׂא מַבְתִּיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, דְּהִינּוּ הַמַּחְשָׁבוֹת זְרוֹת שֶׁהֵם כְּמִשָּׂא גְדוֹל וְעוֹבְרִים לְפָנָיו בְּיוֹם הַשַּׁבַּת מִחֲמַת שְׁחָשֵׁב בָּהֶם כָּל יְמֵי הַחֹל, יִתְבִּיאוּ אוֹתָם בְּשְׁעָרֵי יְרוּשָׁלַיִם*, דְּהִינּוּ שֶׁלֹּא תְבִיאוּ אוֹתָם הַתַפְלוֹת הַמַּתְפַּגְּלִים בְּמַחְשָׁבוֹת זְרוֹת בְּשְׁעָרִים הָעֲלִיּוֹנִים, וְעוֹמְדִים עַל פֶּתַח הַשְּׁעַר וּמַעֲכָבִים תַפְלוֹת יִשְׂרָאֵל לְעֵלוֹת הַדָּרֶךְ הַשְּׁעָרִים. *

• ציונים ומקורות •

וראה עוד שם, כז: 'ולבלתי שאת משא ובא בשערי ירושלים'.

א. ראה ירמיה שם, כא: 'ואל תשאו משא ביום השבת והבאתם בשערי ירושלים'.

ניעים השבת

סיפור שסיפר החסיד העילאי הנודע, רבי משה מידנער, לעמיתו רבי יאשע פראגער: לאחר שעלה הצדיק הקדוש, רבי מנחם מענדל מוויטעבסק לארץ הקודש, החל אחד מחסידיו הנעלים, רבי מאיר מבילוב, לנסוע כפעם בפעם אל הרבי רבי אלימלך בליז'ענסק. אמנם, התקשרותו ברבי אלימלך לא היתה שלימה, שכן נימי נפשו נותרו אדוקים ברבו מוויטעבסק עד לבלתי נתק. לאחר שחלפו עליו זמן זמנים וכאב הפרידה מרבו הראשון לא העלה ארוכה, גמר רבי מאיר להעמיס על שכמו את סכנות הדרך הקשה, ולעלות אף הוא לארץ ישראל, ויהי מה.

מכיוון שנסיעה כזו מעבר לים, באותם ימים, לא כרוכה היתה בסכנה קטנה גרידא, כי אם בסכנה עצומה ואדירה, לא חסך רבי אלימלך במאמצים, כדי להניא את רבי מאיר מאותה החלטה. לצורך כך, אף חשף הרבי בפניו את מדרגותיו הגבוהות והנוראות, מעל ומעבר ממה שמגלה היה לאחרים, והכל בניסיון להניח את דעתו ולהשקיט את המיית לבבו, למען יאות להישאר בגולה. אף רבי מאיר עצמו, ניסה לקבל את הדברים ולקובעם בלבבו, אך לשווא. געגועיו הלכו וגברו, ולא ניתן היה לשככם.

כאשר בא בסופו של דבר, ליטול את ברכת הפרידה מרבי אלימלך בטרם צאתו לדרך, נתלהבה רוחו של רבי אלימלך בקרבו, בעלותו על לבבו את קדושת ארץ ישראל, והוא פנה אל רבי מאיר בתחינה: 'אנא טול אף אותי איתך לארץ הקודש'. רבי מאיר, היה בוודאי מוכן ומוזמן לכך. אלא שאז נזכר רבי אלימלך והיפנה אליו שאלה: 'עד שבת כבר נגיע שמה'. 'לא רבי' - השיב רבי מאיר - 'הדרך לשם ארוכה עד מאוד. לפחות עשרים שבתות נצטרך לשבתות בדרך'. 'נו, אם כך, הריני מוותר' - נרגע רבי אלימלך מכמיהתו העילאית - 'לשבתו שבת קודש בדרך אינני מוכן'. (צנתרות זהב)

היה שגור בפי מרן אדמו"ר בעל בית אברהם זי"ע המאמר מהרב הקדוש רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע, שאלמלא המתיקות של יום שבת קודש גופו, לא היה בכוחו להכיל את המתיקות של ערב שבת.

(נתיבות שלום חלק ב מאמרי שבת מאמר שני עמוד מב)

מקשים העולם למה אמר (מגילה יג:) דמפקי לכולא שתא בשבת ופסח דוקא, הלא ישנם עוד מועדים, ראש השנה יוהכ"פ היום הקדוש סוכות וזמנים אחרים. ועוד למה הפליגה הגמ' ברשעת המן דליכא דידיע לישנא בישא כמותו, הרי זאת היא טענת כל שונאי ישראל שהיהודים עושים בכל יום יו"ט אחר ואינם רוצים לעבוד. ואמרו בשם הרה"ק מבארדיטשוב זצ"ל וי"א כן בשם הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק

נועם אלימלך

ע"י שההתעסקות במלאכה בימי המעשה תהיה בדרך
עראי יקדש עצמו מאוד בשבת

מִלְמִיד אוֹתָנוּ הַכְּתוּב אֵיךְ שָׁנְבֵא
לְמִדְרָגָה זוֹ לְהַעֲלוֹת

הַעוֹלָמוֹת, 'שִׁשֶּׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה'
פְּרוּשׁ כְּשֶׁתַּעֲסוֹק בְּאִיזָה מְלָאכָה אֶל
תִּכְנִיס כָּל מַחְשַׁבְתְּךָ בְּמְלָאכָה, וְכִּי
כְּשֶׁתַּעֲסוֹק בָּהּ דִּרְךְ עֲרָאִי וְהַמְלָאכָה
תַּעֲשֶׂה מֵאֲלֵיהֶּ, כֵּן תִּתְנַהֲגוּ כֹּל שֶׁשֶׁת יָמֵי
הַמַּעֲשֶׂה, 'וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת שַׁבְתוֹן'
שֶׁתִּקְדֵּשׁ עֲצָמְךָ כֹּל כֶּף שְׁעַל יְדֵי הַשַּׁבָּת
שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵר לְמִטָּה תִּתְקַן אֶת הַשַּׁבָּת
הַעֲלוֹן שֶׁיְהִי שַׁבְתוֹן שָׁבוֹת שְׁלֵם,² *
'שַׁבָּת הִיא לֵה' בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם פְּרוּשׁ
בְּכֹל מְקוֹם שֶׁאַתֶּם יוֹשְׁבִים יְהִי נֶכֶד
וְנִרְאָה הַקְּדוּשָׁה וְהָאוֹר שֶׁל הַשַּׁבָּת הֵן
בְּבֵית וְהֵן בַּחוּץ בְּכֹל מְקוֹם אֵיךְ וְיִזְהִיר
הָאוֹר שֶׁל הַשַּׁבָּת קוֹדֵשׁ בְּכַח קְדוּשַׁתְכֶם
הַגְּדוּלָּה: *

הַצִּדִּיקִים הַהוֹלְכִים כֹּל הַשְּׁבִיעִי בְּקְדוּשָׁה,
בַּשַּׁבָּת כֹּא לֹהֵם כְּחִירוֹת מִמִּילָא

שְׁמִישׁ בַּשַּׁבָּת צְדָקָה לְעֲנִיִּים (תענית ח:),
דִּהְיֵה הַצִּדִּיקִים הַהוֹלְכִים תְּמִיד
בְּקְדוּשָׁה וּמְסַתְּפָלִים בְּרוּמָמוֹת אֶל כָּל יָמֵי
הַשְּׁבוּעָה, אִזּוֹ בַּיּוֹם שַׁבָּת קוֹדֵשׁ בָּא לְהֶם

הַגְּדוּלָּה בְּלֹב הָאָדָם הַשְּׁפֵל, עַד הֵיכֵן גּוֹרֵם
בַּעֲוֹנוֹ לֹו וְלֹאֲחֵרִים:

(פ' וישלם ד"ה וסו)

בו' ימי המעשה יעלה הניצוצות שנפלו לחיצונים ועי"ז
בשבת ממילא יפלו ולא יהיה להם אחיזה בקדושה

'שִׁשֶּׁת יָמִים תִּלְקַטְוֶהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
שַׁבָּת לֹא יִהְיֶה בו' (שמות טו,

כו), נִרְאָה לְפָרֵשׁ דִּהְיֵה צְרִיף הָאָדָם
לְעַבְד הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא בִּירְאָה וּבְאֶהְבָּה
כֹּל שֶׁשֶׁת יָמֵי הַחוֹל, דִּהְיֵנוּ שְׁיִרְאָה אֶת
שְׁפִלוֹת עֲצָמוֹ וְרוּמָמוֹת אֶל יִתְבַּרְךָ, וְעַל
יְדֵי זֶה הוּא מַעֲלֶה נִיצוּצוֹת הַקְּדוּשׁוֹת
שֶׁנִּפְּלוּ לְחִיצוֹנִים, וְזֶהוּ 'שִׁשֶּׁת יָמִים
תִּלְקַטְוֶהוּ', רְמַז לְלִקּוֹט הַנִּיצוּצוֹת קְדוּשׁוֹת
כֹּל שֶׁשֶׁת יָמֵי הַחוֹל, וְאִזּוֹ 'בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
שַׁבָּת לֹא יִהְיֶה בו', רְצָה לוֹמַר מִמִּילָא
כְּשֶׁיִּגְיעַ יוֹם הַשַּׁבָּת, נּוֹפְלִים כָּל הַקְּלָפוֹת
הַחִיצוֹנִים לְנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא, וְלֹא
יִהְיֶה לָהֶם שׁוּם אַחִיזָה בְּהַקְּדוּשָׁה. וְזֶה
שֶׁאַמֵּר הַכְּתוּב (שם כט) 'שָׁבוּ אִישׁ תַּחְתִּיו'
כו', דִּהְיֵנוּ בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהַחִיצוֹנִים
נִפְּלוּ לְמִטָּה וְהֵם מִתַּחַת לְאָדָם, צְרִיכִים
אֲתָם לִישֵׁב עֲלֵיהֶם לְכַבֵּשׁ אוֹתָם, שְׁלֹא
לִתֵּן לָהֶם לְהָרִים רֹאשׁ כָּלֵל מֵעַתָּה עַל
הַשְּׁבוּעָה הַבָּא: (פ' וישלם ד"ה או יאמר ויגא)

● צִיּוֹנִים וּמְקוֹרוֹת ●

הַמַּלְכוּת כַּדְפִי, שַׁבְתוֹן נִקְרָא הַבֵּינָה. כִּיצַד
'שַׁבָּת' מַלְכוּת, ו' ת"ת, ו' בֵּינָה. נִמְצָא שַׁבְתוֹן
כּוֹלֵל ג' שַׁבְתוֹת בְּבֵינָה.

ב. עֵיין פ' קְדוּשִׁים ד"ה וְזֶהוּ דְבַר. וְע"ע פִּרְדַּס
רִימוֹנִים שַׁעַר עַרְכֵי הַכִּינּוּיִים פ"א עַרְךְ שַׁבָּת:
לְכֵן נִמְצָא 'שַׁבָּת שַׁבְתוֹן', כִּיצַד שַׁבָּת נִקְרָאת

נועם השבת

זצ"ל ששבת ופסח נתייחדו בכך שההכנה קודם בואם רבה היא, וזהו דמפקי לכולא שתא בשבת היום פסח היום, שכל ימות השנה עוסקים ישראל בהכנה לשבת ופסח, אין די להם להתכונן לשבת ביום השישי אלא בכל ימות השבוע מכינים הם לשבת מחד שביך לשבתך.

(דרשות ומאמרים מהאדמו"ר הפני מנחם' מגור זי"ע וע"ע באוהל אלימלך אות רסה כעין זה)

רבינו הקדוש הרבי ר' אלימלך זי"ע בכל יום ששי אחר חצות היום, התחיל לקשקש באזניו כפעמון קדושת יום השבת, והוכרח לאטום אזניו מקול הקורא המנקשת באזניו. כמובא כל זה בספר באר משה, ודעת משה (להקדוש רבי משה מקאזניץ זצ"ל).

ושמעתי בבירור, שכל מי שהיה אז בביתו פלצות ורעדה אחזתו, והוכרחו המשרתים שלו לתקן הכל קודם חצות היום. כי אחר חצות, אם עשה אחד בבית הקדוש הזה איזה עובדא דחול, נפלו הדברים מידו, ונתקלקלו כל מה שהיה בהם.

(מטעמי יצחק דף כ.)

בכל ערב שבת לאחר חצות היה נכנס הרבי ר' אלימלך לבית המבשלות והניח ידו על המזוזה ואמר: 'עס גייט יעצט א הייליגע שבת, און מ'דארף זיך פאר איר צוגרייטן, און מ'דארף מהרהר בתשובה זיין'. [= 'באה כעת שבת קודש, וצריך להתכונן אליה, וצריך להרהר בתשובה'].

(נועם שבת תש"ס עמוד ו' מכ"ק האדמו"ר מבאבוב בשם זקנו הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זי"ע)

לימוד בספה"ק 'נועם אלימלך' הכנה לשבת

כתב ש"ב החרף ובקי מוריני שמחה בונם שיחיה לערמאן: 'שמעתי מכ"ק אבא הגה"ק מרן חיים שליט"א [אבד"ק פלאצק] שסיפר אשר בעת החל חוק הממשלה על ביקור הספרים, שנשלח פקידים לכל עיר ועיר לחפש איזה ספרי חסידות ולבערם מן העולם, ובתוכם היה גם הספר הקדוש נועם אלימלך מהרבי ר' אלימלך זי"ע. וכאשר באה השמועה לעיר קאזניץ ונודע הדבר גם להרה"ק רבי משה אליקים בריעה ז"ל בנו של הרב המגיד הקדוש מקאזניץ, נצטער מאוד על זה, ושוב חזר ואמר: 'בטוח אני בהספר נועם אלימלך אשר אבי ז"ל אמר שאיננו יכול ליכנס לקדושת שבת טרם יביט בהספר נועם אלימלך, שלא יתן ה' להרע להספר הלז'. וכן היה, עכ"ל.

(אוהל אלימלך אות רצו)

במלחמת העולם השניה לאחר שגורש רבינו [אדמו"ר הקוה"ט מביאלא] לערבות סיביר, באחד הימים נכנסו הצוררים השפלים אל ביתו, ערכו חיפוש מדוקדק והחרימו את ספריו, צערו של רבינו היה גדול, ושבת קודש משמשה ובאה, רוחו של הרבי